Hebben de waterschappen, volgens de grondwet, regt van zelf-wetgeving?

I.

Het *Handelsblad* heeft dezer dagen, bij gelegenheid van het wets-ontwerp, houdende bedreiging van straf tegen overtreding der keuren of politie-verordeningen van waterschappen, de onbevoegdheid dier waterschappen tot het maken van keuren of politie-verordeningen beweerd, op grond van strijd met de grondwet. Het regt van wetgeving der waterschappen is, volgens het *Handelsblad*, vervallen door art. 31 van het reglement op de departementale besturen, behoorende bij de staatsregeling van 1805, en dat van daar, met eenige wijziging, is overgegaan in art. 131 der grondwet van 1814, art. 222 der grondwet van 1815 en art. 220 der grondwet van 1840, terwijl eindelijk art. 192 der tegenwoordige grondwet het beginsel der onbevoegdheid tot zelf-wetgeving bepaaldelijk zou uitmaken.

Laat ons deze artikelen kortelijk nagaan. Art. 31 van het reglement van 1805 geeft aan de departementale besturen »het *oppertoezigt en gezag* »over alle hooge en andere heemraad»schappen, waterschappen, dijks- of »polder-besturen, koggen en andere »dergelijke collegiën, hoe ook genaamd, »binnen het departement bestaande, »en derzelver werkzaamheden," en *kennisneming* »van derzelver Inrich»ting, Keuren, Ordonnantiën en Pu»blicatiën" enz.

Art. 131 der grondwet van 1814 zeide: »De staten hebben het *toezigt en* »*gezag* over alle hooge en andere heem»raadschappen, wateringen, water»schappen, dijk- en polder-besturen, »en andere dergelijke collegiën, hoe »ook genaamd, binnen hunne provin»cie, onverminderd nogtans" enz.

»De laatst goedgekeurde reglementen »dezer collegiën maken den voet van »derzelver inrigtingen uit, behoudens »nogtans het regt der staten, om »daarin, onder goedkeuring van den »Koning, verandering te maken, en »onverminderd de bevoegdheid dier »collegiën, om aan de staten zooda»nige veranderingen daaromtrent voor »te stellen als zij het belang der inge»landen zullen vermeenen te behoo»ren."

Ditzelfde artikel is in de grondwet van 1815 art. 222 en in die van 1840 art. 220 geworden.

Art. 192 der tegenwoordige grondwet luidt aldus:

»De Provinciale Staten hebben bin»nen hunne provinciën het *toezigt* op »alle wateren, bruggen, wegen, wa»terwerken en waterschappen; zij zijn »bevoegd, onder goedkeuring des Ko»nings, in de bestaande inrigtingen »en reglementen der waterschappen, »behoudens de bepalingen der twee »voorgaande artikelen, veranderingen »te maken en nieuwe vast te stellen. »De besturen dezer waterschappen »kunnen aan de staten daartoe voor»dragten doen."

Al deze artikelen komen, in beginsel, op hetzelfde neder. Zij kennen aan de provinciale magt tweederlei gezag over de waterschappen toe: *toezigt* en *reglementerende magt*. Sluit *toezigt* bevoegdheid van *wetgeving* in? In geenen deele; zelfs schijnt de enkel grammaticale beteekenis van het woord reeds genoegzaam, om deze uitlegging te verwerpen. *Toezigt en gezag* drukt duidelijk één begrip, één denkbeeld uit, want »*toezigt* uitoefenen" is reeds »*gezag* uitoefenen." Toezigt is contrôle, waken, dat de aan het toezigt onderworpene magt, haren pligt betrachte en hare bevoegdheid niet te buiten ga.

»Hoe is het *denkbaar*," vraagt het *Handelsblad*, »dat de grondwetgever »bedoeld hebbe de autonomie op te »dragen aan collegiën, welke hij on»der het toezigt en gezag der Staten »stelde?" Dit argument bewijst niets door te veel te willen bewijzen. Wanneer wij in art. 133 der grondwet lezen: »De Koning heeft het vermo»gen de besluiten der Staten, die »met de wetten of het algemeen be»lang strijdig zijn, te schorsen of te »vernietigen," kunnen wij er dan één oogenblik aan twijfelen, of de grondwetgever heeft hierbij aan den Koning *toezigt en gezag* over de Provinciale Staten toegekend? En wanneer wij in art. 140 der grondwet lezen: »Aan den raad wordt de re»geling en het bestuur van de huis»houding der gemeente overgelaten. »Op de verordeningen, welke hij te »dien aanzien maakt en aan de Pro»vinciale Staten moet mededeelen, is »art. 133 van toepassing," zullen wij dan aarzelen ook hier het regt van *toezigt en gezag* te erkennen? En toch zal niemand op dien grond de bevoegdheid tot zelf-wetgeving — de autonomie — der Provinciale Staten en der gemeente-besturen in twijfel trekken of ontkennen. De grondwet zelve erkent uitdrukkelijk de mogelijkheid, dat deze twee bevoegdheden — *toezigt en gezag* met *magt van zelf-wetgeving* — nevens elkander bestaan kunnen.

Maar de Provinciale Staten hebben meerdere bevoegdheid dan die van *toezigt*; zij hebben *reglementerende* magt. En thans is de vraag: sluit die *reglementerende* magt de waterschappen uit van het regt om *keuren* te maken?

Denkt men slechts één oogenblik na over den geheel verschillenden aard van *reglement* en *keur*, zoo kan het ontkennend antwoord op die vraag niet twijfelachtig zijn. Reeds in de *Aanteekening* gaf THORBECKE dit verschil duidelijk aan: »Het *toezigt en gezag*," teekent hij op art. 220 aan, »raken zoowel het *beheer*, als de *inrigting* aller deelen van den waterstaat in de provincie, welke van wege die ligchamen van grondbezitters worden bestuurd en bekostigd. In het eerste opzigt *bewaken* de staten de handelingen dier collegiën, vergeleken met de regels, te dien aanzien 't zij ter zake van het bijzonder water- of dijk-genootschap zelf, 't zij tot verzekering van de harmonie van zijn belang met belangen daarbuiten, gegeven. Over de inrigting, als wier tegenwoordigen voet art. 220 de »laatst goedgekeurde reglementen" gebiedt te erkennen, hebben de staten *wetgevend gezag*. [illegible] der waterschap in 't bijzonder, kunnen de Provinciale Staten aanleiding krijgen door een voorstel van wege het ligchaam zelf. Doch eigenmagtig mogen dijk- of water-genootschappen hunne inrigtingen niet veranderen, al waren zij er uit hunne laatst goedgekeurde reglementen toe bevoegd. De grondwet ontzegt hun autonomie in *dezen* zin, d. i. in dien van *constitutieve* of *organiserende* zelfregeling; omdat het belang der provincie of van andere bijzondere waterschappen in de verandering kan gemoeid zijn, en om de handhaving der algemeene regels, aan alle waterschappen in de provincie voorgeschreven, te verzekeren. — Mogen die collegiën dus ook geene *keuren* of *administratieve verordeningen* meer maken, noodig tot oefening van hun bestuur? Ja; zij hebben die magt *volgens hunne reglementen*."

Doch zeer duidelijk en juist vooral, is de lijn tusschen *reglement* en *keur* getrokken, in de Memorie van Toelichting, bij dit ontwerp gevoegd. »Het blijkt niet," zegt de Memorie, »dat de tegenwoordige grondwet, bij het genoemde artikel, (192), aan het woord *reglementen* eenen anderen, dan den tot dusver gebruikelijken zin heeft gehecht. — Nu worden, èn naar het algemeen spraakgebruik, èn naar de duidelijke bedoeling van het gemeld art. 220, door *reglementen* niet *keuren* verstaan, *voorschriften van orde en politie*, van *dagelijksch beheer*, maar verordeningen, *die de* INRIGTING, MAGT *en* REGTEN *der besturen van de waterschappen regelen*; verordeningen, die men hunne *grondwetten* zou kunnen noemen. In tegenoverstelling dezer laatste, zijn *keuren*, in de eigenlijke beteekenis en zoo als het ontwerp die bedoelt, *eenvoudige maatregelen van bestuur*; bij voorbeeld ten aanzien van de bemaling, van het verrigten der noodige werken, van planten, bouwen, graven op, aan of bij dijken, bij watermolens of binnen-polderdistricten, van de waterlozing, van beweiding van of rijden over de dijken, en dergelijke. — Indien derhalve art. 192 de Staten magtigt, om de reglementen der waterschappen te veranderen en nieuwe vast te stellen, dan geeft het hun over de besturen der waterschappen *een* CONSTITUERENE *en* ORGANISEREND *gezag*; maar het laat de, aan die besturen, *volgens hunne reglementen* toekomende bevoegdheid, om de ter uitoefening van hun bestuur noodige bepalingen te maken, in wezen."

In de woorden »*constituerend* en *organiserend* gezag" is, gelooven wij, de aard der reglementerende bevoegdheid der Provinciale Staten volkomen uitgedrukt. Doch daaruit volgt dan ook zeer duidelijk dat, naast en onder die »constituerende" en »organiserende" magt, zeer wel eene magt kan bestaan, die de bevoegdheid heeft om voorschriften van »orde en politie" en »dagelijksch beheer" te maken. [illegible] behoeft onze wetgeving slechts door te loopen om te zien, dat de autonomie, het regt van zelf-wetgeving [illegible] niet [illegible] »constituerende" [illegible] magt te niet gaat.

Buitenlandsche berigten.

DUITSCHLAND.

Frankfort, *1 maart.* Uit Athene zijn langs buitengewonen weg weder nieuwe berigten ontvangen. De bemiddeling van Frankrijk was te Athene bekend. De Fransche vloot bevond zich bij Vourla. Men verwachtte dat de dwangmaatregelen van Engeland een einde zouden nemen.

— Uit het hertogdom Meiningen meldt men het volgende belangrijke berigt, voor welks geloofwaardigheid men echter niet instaat: Van het Pruisische leger, dat onlangs in Erfurt bijeengetrokken is, en 40,000 man bedraagt, rukten dezer dagen 8 à 10,000 man met eenige batterijen naar de Beijersche grenzen en bezetteden de hertogdommen Coburg en Meiningen. Het hoofdkwartier van dat korps zoude te Coburg zijn en reeds werden maatregelen genomen tot onderhoud dezer troepen.

Weenen, *27 febr.* Een reiziger uit Zevenbergen verzekert, dat een sterk Russisch legerkorps zich aan de grenzen van dit land bij Goïta bijeentrekt en zich gereed zoude maken om op nieuw Zevenbergen binnen te rukken.

— Uit Belgrado meldt men, dat aldaar op een feestmaal de Russische consul in de Servische taal een toast op het slavismus uitbragt en wenschen uitte voor de vereeniging der zuidelijke Slavoniers. De Fransche gezant, die bij dezen maaltijd tegenwoordig was en Servisch verstond, nam dadelijk zijnen hoed en verliet de bijeenkomst.

Berlijn, *1 maart.* Het berigt, dat Amerika het verlangen naar kaperbrieven, bij eene wederuitbarsting van den Deenschen oorlog, heeft te kennen gegeven, wordt bevestigd.

— Men verzekert, dat Denemarken en Rusland een geheim traktaat hebben gesloten, krachtens hetwelk eerstgenoemd land het eiland Bornholm aan Rusland zoude afstaan, als vergoeding van toegezegde ondersteuning ingeval van eenen oorlog tegen Sleeswijk-Holstein.

ENGELAND.

Londen, *1 maart.* De *Times* bestrijdt voortdurend de staatkunde van ons bewind omtrent Griekenland, en zegt, dat alle staatslieden van Europa het daarover eens zijn, dat soortgelijke vorderingen als die hier ten grondslag liggen, niet anders dan als middelen tot het uitoefenen van staatkundigen invloed zijn te beschouwen; dat men eveneens zou kunnen handelen tegen Napels en Toskane, enz. Werkelijk zouden tot zeer onlangs, ontwerpen van dien aard gekoesterd zijn, doch thans zijn opgegeven. De *Times* zegt, dat, teregt of ten onregte, bewegingen van de [illegible], als thans in de Grieksche wateren plaats hebben gevonden, op het vaste land worden aangemerkt als het voorteeken van nieuwe revolutionnaire bewegingen. Dit is nogtans geheel strijdig met de inzigten en belangen van het Engelsche volk, alsmede met de verlichte denkwijze van de uitstekendste leden van het tegenwoordig kabinet.

— De werkzaamheden aan de Menaï-brug zijn thans zoo ver gevorderd, dat reeds binnen weinige dagen proefritten met eenen spoortrein zullen kunnen worden genomen; de plegtige opening der brug zal omstreeks de helft dezer maand kunnen plaats hebben.

— Blijkens een verslag, ingediend aan den Senaat der Vereenigde Staten, zijn in het afgeloopen jaar 1849, als landverhuizers in de haven van New-York aangekomen: uit Ierland 112,591 personen; uit Duitschland 55,705; uit Engeland 28,321; uit Schotland 8890; uit Noorwegen 3300; uit Frankrijk 2683; uit Holland 2447; uit Wallis 1782; uit Zwitserland 1405; uit Zweden 1007; uit Italië 602; uit de West-Indien 449; uit Portugal 287; uit Spanje 214; uit Sardinië 172; uit Denemarken 150; uit Nieuw-Schotland 151; uit Polen 133; uit België 118; uit Canada 59; uit Rusland 38; uit Oost-Indie 34; uit Zuid-Amerika 33; uit Mexiko 23; uit Sicilië 20; uit China 9; uit Arabië 8; uit Griekenland 6; uit Turkije 6. Totaal 220,603 emigranten.

BELGIE.

Brussel, *2 maart.* De wet op de maires, zoo als men haar noemt, werd gisteren eindelijk, door den minister van Binnenlandsche Zaken, in de Fransche Wetgevende Vergadering aangeboden, en die aanbieding heeft eene zekere agitatie veroorzaakt. Die wet is niet zoo verschrikkelijk als men gezegd heeft. De benoeming dier ambtenaren en van hunne adjuncten, is opgedragen aan het uitvoerend bewind, maar dit zal hen moeten kiezen uit den gemeenteraad, die, zoo als men weet, door het algemeen stemregt wordt benoemd. In gemeenten van minder dan drie duizend zielen, moest, wel is waar, de prefect die benoeming hebben; maar eigenlijk is het als of zij aan het uitvoerend bewind was overgelaten, want het is duidelijk, dat de benoeming in kleine gemeenten bijna altijd zoude plaats hebben op voordragt der prefecten. Wat het ontslag betreft, dit zal, zelfs in gemeenten van minder dan 3000 zielen, nimmer kunnen gegeven worden dan op besluit van den President der Republiek. Eindelijk, binnen de eerste twee maanden na de uitvaardiging der wet, zullen alle leden van gemeenteraden op nieuw benoemd moeten worden.

Men wacht steeds eene hevige oppositie tegen dit ontwerp. De legitimisten schijnen tot nu toe eenparig besloten te hebben hetzelve te verwerpen. Daar de Bergpartij natuurlijk even zoo gezind is, zoude de wet grootelijks gevaar loopen, als het gevoelen der legitimisten tusschen nu en den dag der stemming, niet veranderde.

Gisteren, bij gelegenheid der aanvrage van supplementaire kredieten voor de dienst van 1849, werd het ministerie wederom geinterpelleerd nopens de buitenlandsche aangelegenheden. Maar te vergeefs hebben eenige redenaars der Bergpartij eene menigte vragen gedaan, over den toestand van het Fransche leger te Rome, over de Zwitsersche zaken, over de te zamenbrenging van troepen die, naar men zegt, in de Oostelijke departementen plaats heeft, — daar de regering, bij monde van den minister van Buitenlandsche Zaken, den heer *Lahitte*, verklaard heeft, dat zij daarop niet konde antwoorden.

De geruchten die door de dagbladen, nopens deze verschillende aangelegenheden herhaald worden, zijn zeer uiteenloopende. Sommige verzekeren dat de Zwitsersche zaken langs vreedzamen weg beslecht zullen worden, daar de federale regering gehoor geeft aan de vorderingen der mogendheden, wat de uitgewekenen betreft, en Pruisen zeer genegen is om ten aanzien van Neufchatel in schikkingen te treden. Andere daarentegen, hechten geen geloof aan die gezindheid van Pruisen ten opzigte van zijn voormalig prinsdom; en, wat de uitgewekenen betreft, verzekeren zij dat de Noordsche mogendheden, niet slechts de uitzetting van eenige hoofden der vlugtelingen eischen, maar ook de verbindtenis van den kant der federale regering, dat zij voor het vervolg altijd, en op de eenvoudige vordering der daarbij betrokkene mogendheid, alle staatkundige vlugtelingen, die op Zwitsersch grondgebied eene schuilplaats mogten zoeken, zal uitleveren, iets, wat wij niet gelooven kunnen dat door den federalen raad zal zijn aangenomen.

Het half officiëele avondblad *la Patrie*, behelst hieromtrent een artikel, waarin gezegd wordt dat Frankrijk zich niet behoeft te verontrusten over de Zwitsersche quaestie, daar Pruisen en Oostenrijk in Duitschland te zeer tegen elkander overstaan, dan dat die beide mogenheden gezamenlijk zouden kunnen tusschen beide komen. Maar men weet dat, zoo al de *Patrie* het half officiëele orgaan is van het kabinet, zij toch niet zoo naauwkeurig het gevoelen van het Elysée terug geeft.

Want juist over die Zwitsersche quaestie bevatte zij voor een paar dagen eene nota, die volkomen in tegenspraak was met eene andere, door den *Constitutionnel* medegedeeld en door het Elysée aan het laatstgenoemde blad toegezonden. Men verzekert toch dat er over deze quaestie, verschil van gevoelen blijft bestaan tusschen den President der Republiek en zijne ministers [illegible] van het oostelijk observatie-leger niet geschiedt met de goedkeuring van den generaal *Lahitte*.

Daar de interpellatiën der Bergpartij omtrent de buitenlandsche aangelegenheden, tot geen resultaat geleid hebben, heeft de vergadering gisteren de discussiën voortgezet over het wets-ontwerp op den spoorweg van Parijs naar Avignon. Die debatten hebben niets belangrijks opgeleverd.

Volgens berigten uit Konstantinopel van den 15den februari, waren de diplomatische betrekkingen met Oostenrijk nog niet officiëel hervat. Maar sommigen verzekeren dat de Divan en de graaf *Sturmer* overeengekomen waren om den tijd, gedurende welken de vlugtelingen in het binnenland zouden moeten verblijven, op een jaar te bepalen. De Oostenrijksche diplomaat had zich echter daaromtrent op nieuw tot zijne regering gewend.

Eene telegraphische depêche, den 25sten februari van Triëst naar Weenen gezonden en in de *Wiener Zeitung* voorkomende, houdt in, dat volgens de laatste tijdingen uit Athene, de dwangmaatregelen hebben opgehouden ten gevolge van het berigt dat de bemiddeling van Frankrijk was aangenomen.

De berigten uit Athene langs den gewonen weg, loopen tot den 18den. Op dat tijdstip bleven de dwangmaatregelen aanhouden, maar de admiraal *Parker* had niet, zoo als gemeld was, namens Engeland bezit genomen van de kleine eilanden Sapienza en Cervi. Hij had alleen te kennen gegeven, dat dit zijn voornemen was, toen hij aan de Grieksche regering had doen weten, dat zij de eilandjes door al de inwoners die geene Ioniers of Engelschen waren, had te doen ontruimen.

Er heerschte overigens eene algemeene en hevige verbittering tegen Engeland in het Oosten.

Uit Parijs meldt men, dat aan de Fransche vloot, die zich in de wateren van Smyrna bevindt, bevel is gezonden, de haven van Toulon weder binnen te loopen. Is dit ten gevolge van de schikking der Grieksche quaestie en van de door Engeland aan den dag gelegde gezindheid om van zijne vorderingen af te zien? Is dit daarentegen een blijk, dat de Fransche regering, die thans hare aandacht geheel gevestigd houdt op de zaak van Zwitserland, zich niet meer wil mengen in de Oostersche aangelegenheden? Beide uitleggingen zijn daaraan gegeven. Wij houden de eerste voor de waarschijnlijkste.

De berigten uit Italië zijn van geen belang. De *Gazette de Milan* van den 24sten spreekt geen woord over de zaak van den Engelschen consul in die stad, die, volgens gisteren uit Turijn ontvangene berigten, zijne vlag zoude ingenomen hebben, en nog minder van de beweerde blokkade der haven van Triëst door de Engelsche vloot. Een ander, heden ontvangen berigt, houdt het feit der wegneming van de Engelsche vlag van het hôtel des consuls, staande, maar schrijft die aan geheel onbeduidende oorzaken toe.

FRANKRIJK.

Parijs, *28 febr.* *Emile de Girardin* schijnt, na door de socialistische democraten verstooten te zijn, naar eene deur te zoeken, die hem den weg tot de monarchale partij zou kunnen banen. Er zijn inderdaad geen menschen, die men, opzigtens hunne gedurige en snelle omwendingen en hunne wankelbaarheid, beter op ééne lijn kan plaatsen dan deze twee befaamde heeren: *Alphonse de Lamartine* en *Emile de Girardin*. In zijn orgaan de *Presse* verklaart *de Girardin* heden: »Dat het algemeen stemregt *niet* tot noodwendig gevolg heeft, *het constitutioneele Koningschap buiten te uiten;* dat het regt des volk met meer ruimte wordt uitgeoefend ONDER EEN ERFELIJKEN KONING, schuilende achter verantwoordelijke ministers, dan onder een gekozen President, waarachter zijne naamlooze ministers schuilen; dat het constitutioneele Koningschap niets anders is dan een vorm van de volkssouvereiniteit."

Binnenlandsche Berigten.

's Gravenhage, *2 maart.* Op daartoe door de Gedeputeerde Staten van Zuid- en Noord-Holland gedaan verzoek, heeft de Koning zijne goedkeuring verleend aan het voornemen, om, buiten geldelijk bezwaar van regeringswege, provinciale tentoonstellingen van voortbrengselen van nationale nijverheid, afwisselend in die beide provinciën, en wel om de vijf jaren, te doen houden, waarvan de aanstaande tentoonstelling in Noord-Holland zal plaats hebben in 1854, de daarop volgende in Zuid-Holland in 1859, en zoo verder, en zulks telkens in eene der steden van genoemde provinciën, daartoe door het belanghebbend collegie van Gedeputeerde Staten aan te wijzen; terwijl op die tentoonstelling tevens voorwerpen uit andere provinciën, alsmede uit 's rijks Overzeesche bezittingen, kunnen worden toegelaten. (*St.-Cour*)

Mengelwerk.

Varia.

's Gravenhage, *3 maart.*

Toen het *Handelsblad*, eenige dagen geleden, melding maakte van de onderscheiding, welke nieuwelijks, van wege onze regering, aan Spanje's gezant bij ons hof [illegible], dat de heer DE BAZO, welke lange jaren den post van minister-resident van Spanje te 's Gravenhage vervuld had, ter gelegenheid van zijn vertrek naar Denemarken, begiftigd geworden was met het kommandeurskruis der orde van den Nederlandschen Leeuw, toen vroeg het voormelde blad of dit eerbewijs eene erkenning was der handelwijze, welke Spanje zich jegens zijne schuldeischers veroorlooft? Wij eerbiedigen de regtmatige gevoeligheid welke die vraag ingaf, zonder daarom juist de decorering te laken, die overeenkomstig is met de bestaande gebruiken en wier onthouding voor den heer DE BAZO krenkend had kunnen zijn. Maar als wij ten deze het gedrag onzer regering niet kunnen gispen, zoo willen wij gaarne aan het *Handelsblad* gelegenheid geven om zijn oordeel te uiten over een gansch ander eerbewijs, door ons bewind aan de Spaansche regering aangedaan. Vooraf voegen wij gaarne daarbij, dat, hoe ongunstig het oordeel des *Handelsblads* daarover uitvallen moge, wij geenszins gezind zijn daarop iets af te dingen. Ziehier nu wat door onze regering, de heer LIGTENVELT minister van Buitenlandsche Zaken zijnde, geschied is.

Op den officiëelen staat van *Bezoldigingen der Gezantschappen*, *volgens de Begrooting voor 1849*, kwam de volgende post voor:

SPANJE EN PORTUGAL.	minister-resident	*f* 12,000.
	secretaris . . .	» 1,000.
	kanselier . . .	» 800.

Het bezuinigings-verslag der tijdelijke ministers, in november 1849 bekend gemaakt, en door den heer LIGTENVELT als minister van Buitenlandsche Zaken geteekend, stelde voor, den gemelden post onveranderd te laten.

Ziedaar dus het feit geconstateerd, dat wij, vijftien maanden geleden, in Spanje eenen *minister-resident*, dat is eenen diplomatischen gezant van den *derden* rang, hadden.

Thans echter hebben wij in Spanje eenen *gevolmagtigden minister*, dat is eenen gezant van hoogeren, van den *tweeden* rang.

Dit is alweder een feit, waarvan wij zeker zijn; want wij hebben met eigene oogen eenen pas gezien, uitgevaardigd te Madrid, door den baron SIRTEMA VAN GROVESTINS, *envoyé extraordinaire et ministre plénipotentiaire de S. M. le Roi des Pays-Bas.*

Wij meenen grond te hebben om te gelooven, dat de verheffing van onzen minister-resident in Spanje tot *ministre plénipotentiaire* niet geschied is onder het tegenwoordig gouvernement. Ook de Almanak van Gotha voor 1850, die, bedriegen wij ons niet, reeds in november gedrukt was, vermeldt den baron SIRTEMA VAN GROVESTINS als *envoyé extraordinaire et ministre plénipotentiaire.*

De hoogste diplomatische rang dus, die Nederland geeft, want het heeft geene gezanten van den eersten rang (*ambassadeurs*) meer, is door den heer LIGHTENVELT aan onzen gezant bij het Spaansche hof verleend.

En dit is geenszins geschied uit hoofde van reciprociteit; want Spanje had slechts eenen *minister-resident* te 's Gravenhage, den heer DE BAZO; en in deze rangsbetrekking heeft Spanje ook nu nog geene verandering gebragt. Bij de verplaatsing van den heer DE BAZO, die dezen dagen voorviel, is er van wege het Spaansche hof een andere *minister-resident* te 's Gravenhage geaccrediteerd geworden.

Waarom heeft dan de Nederlandsche regering, eenige maanden geleden, den hoogsten diplomatischen rang, dien zij geeft, aan haren gezant te Madrid gegeven?

Waarom dit *eerbewijs* aan het Spaansche hof?

Want, hooge diplomatische rang geldt voor eerbewijs; heeft altoos voor eerbewijs gegolden. Zoo hadden, in 1847, Spanje, Sardinië, België, uit hoofde van dynastische verwantschap, *ambassadeurs* aan het Fransche hof, en niet aan het Engelsche, noch elders; zoo ontvingen wij, eenigen tijd geleden, en hebben wij nog van Zweden, wegens het voorgenomen huwelijk des Zweedschen Kroonprins met eene Nederlandsche Prinses, eenen *gevolmagtigden minister*, ofschoon er van onzentwege, slechts een *minister-resident*, en wel doorloopend te Koppenhage gevestigd, te Stockholm geaccrediteerd is.

Te regt zoekt men dus met verbazing naar de reden van het eerbewijs door onze regering aan die van het bankbreukig Spanje aangedaan. Te regt zou men met verontwaardiging kunnen uitroepen: Moeten wij hierin eene erkenning zien der bejegening welke zoo velen onzer medeburgers ondervinden van het Spaansche gouvernement?

Opmerkelijk is het ook, dat toen de heer LIGTHENVELT den rang van onzen gezant bij het Spaansche hof zoo onverklaarbaar verhoogde, deze bevordering voor ons publiek geheim gehouden werd. Nooit toch kreeg eenig dagblad er kennis van. Het schijnt te blijken dat men er zich zelf over schaamde.

Waarlijk, ons departement van Buitenlandsche Zaken verdiende wel den naam van departement van Buitenlandsch Geknoei!

Wij verwachten dat er, bij het lezen van bovenstaande aanmerkingen, door sommigen weder zal worden gezegd, wat er door hen menigmaal bij dergelijke aanmerkingen is gezegd geworden: »Waartoe die *gebeurde* zaken opgehaald? Het is het werk van voorgaande ministers, waarvoor de tegenwoordige niet aansprakelijk zijn." Zoo is er telkens gesproken; en zoo zijn de misbruiken, aanvankelijk steeds geheim gehouden, gewoonlijk eerst ruchtbaar geworden als hij, die ze ingevoerd had, ten pensioene was gedaald, en na de belangen der natie te hebben veronachtzaamd of hare eer niet te hebben opgehouden, zich getroostte blootelijk op hare kosten te leven. Wij willen gaarne erkennen, zoo veel vergevensgezindheid niet te bezitten, waar het vaderland betrokken is; en wij getroosten ons gaarne al den haat dien onze afkeer van misbruik ons bij alle opvolgende ministers pleegt te berokkenen. Wij weten zeer wel wat wij doen, door alzoo lucht te geven aan onze gevoelens. Wij weten zeer goed *»dat men met honig en niet met azijn vliegen vangt."* Wil men dit nu wel van ons gelooven, hoe zou men ons dan kunnen beschuldigen van ambitie, van ambtsbejag, als wij iederen dag, bij elke gelegenheid, de ongunst van ministers trotseren? Of hebben wij soms slechts gevallenen aangegrepen, oude leeuwen geschopt? Daaraan is zoo weinig waar, dat wij, zelfs nu, bij het gispen van bovengemeld misbruik voegen, dat er, onzes achtens, solidariteit tusschen de elkander opvolgende ministers bestaat. Een minister, die herstelbare misbruiken *niet* herstelt, *homologeert* ze. Het is niet genoeg, te zeggen: »Ik erken dat onze diplomaat te X of te Z een zeer zwak diplomaat is; dat zijne brieven verward, nietig zijn; maar *ik* heb hem niet aangesteld!" Neen; men behoort hem dan ook uit de dienst te verwijderen. Wat beduidt het, te zeggen: Eene onregelmatigheid is het, ja, op het budget eenen tweeden secretaris te vermelden, die niet bestaat, en het voor hem uitgetrokken traktement toe te leggen aan eenen consul-generaal, die òf wel *niet*, òf wel *openlijk* behoort te worden bezoldigd. Dit alles zijn van die *accommodemens avec le ciel*, die men van eenen TARTUFFE begrijpt, maar welke eenen minister, die aanspraak op achting maakt, niet voegen. Onregt, door vorige ministers gepleegd; misbruik, door hen uitgevoerd; verspilling van landsgeld door hen voortgezet, moet door hunnen opvolger, die voor het gebeurde niet mede-aansprakelijk zijn wil, zoo volledig en zoo spoedig mogelijk hersteld worden. Laat hij zulks na, of blijft hij zulks eigendunkelijk vertragen, zoo stelt hij zich medepligtig aan de voortzetting des onregts, des misbruiks, der geldverspilling.

De gegrondheid dier meening hier nader te betoogen, schijnt des te overbodiger, als zulks reeds met voldoende kracht van reden is geschied in het hoofdartikel der *Arnhemsche Courant* van dingsdag, 26 februari. Ter verdediging van de algemeene bevoegdheid des maatregels; onlangs door den minister van Binnenlandsche Zaken ten aanzien des burgemeesters van Gouda genomen, werd aldaar, onzes achtens, zeer juist aangemerkt:

»Verantwoordelijkheid voor het rigtig waarnemen »der publieke betrekkingen sluit in zich, de bevoegd»heid om de ambtenaren, die naar het oordeel des »ministers, hunne betrekking *niet* rigtig waarnemen, »te ontslaan; en voor het gebruik maken van deze »bevoegdheid tot ontslag is de minister natuurlij»kerwijze ook verantwoordelijk. Hij is verantwoor»delijk, zoowel voor het *benoemen*, ALS VOOR »HET IN FUNCTIE LATEN, als voor het *ontslaan*. »En in deze drievoudige verantwoordelijkheid ligt de »waarborg èn voor goede keuze, èn voor strikte »contrôle, èn tegen willekeurige afzetting."

Wie, onder de ambtgenooten des heeren THORBECKE, zulks ook mogt miskennen of vergeten, in den heer THORBECKE althans blijft men nog genoeg vertrouwen stellen om te hopen, dat hij, in alle geval, de constitutioneele waarheid en het politisch gewigt daarvan op hooger prijs zal stellen, dan het ambtgenootschap met eenen minister, die er blind voor blijven mogt.

Ingezonden Stukken.

Excuus aan den *Nederlander*.

Het Utrechtsche dagblad *de Nederlander* neemt euvel in zijn nommer van heden, dat wij in deze courant van den 20sten schreven, dat het over iets had *doorgedraafd*. Een woord, dat zoo wat riekt naar vooruitgang, ten zijnen opzigte gebezigd, spijt ons en wij vragen beleefd excuus, want wij deden het zonder argwaan. — Met genoegen zien wij *noch feiten* wederlegd, *noch vraag* beantwoord, zoodat verder niet door ons is gezondigd: — evenwel erkennen wij nederig geheel uit het veld geslagen te zijn geweest bij het lezen van »anti-aristocratisch" — »magisch" — »quasi-democratisch." Dat zijn je woorden voor ons dorpbewoners, en dadelijk zijn wij naar onzen schoolmeester gegaan, om te vragen, wat dat wel was; — doch die man, de geleerdste uit ons dorp, wist niets anders te zeggen, dan dat mijnheer H. (zoó als er onder staat) welke hoofdartikels te Utrecht in den *Nederlander* schrijft, zeker een zeer hooggeleerde heer is, omdat hij zulke verbazende woorden tot zijn dienst heeft: — door welk antwoord wij even wijs bleven. Dus niet meer hierover gesproken, onder nazegging der woorden van den *Nederlander*: »te vergeefs blijven wij naar eenig lichtpunt zoeken" — »het is raadselachtig"; — maar van haar daarin verschillende, dat wij juist om die reden ook geene drie kolommen vol schrijven, in onzen eenvoud beter achtende te zwijgen over onderwerpen, die wij zelven erkennen voor ons te zijn zonder lichtpunt en raadselachtig, dan daaromtrent door te draven, foei!, door te slaan, foei! — daarbij stil te staan. Goed! — Voor goed dus afscheid nemende laten wij zulks voor de hooggeleerden over, want zoover reikt niet het bloote menschenverstand van

Eenige dorpbewoners in de provincie Utrecht.

.........*t.* februari 1850.

PROGRAMMA. *Prijsvragen uitgeschreven door de Kunstkronijk.*

De uitgever van de kunstkronijk, eenige afwisseling willende brengen in de verloting, aan de uitgave van dat maandwerk verbonden, en die uitgave meer en meer bevorderlijk wenschende aan den bloei van letterkunde en schoone kunsten, schrijft tot onderwerp eener prijsvraag uit:

I. EEN OORSPRONKELIJK BLIJSPEL, IN PROZA OF POËZIJ.

II. EEN OORSPRONKELIJK DRAMA, OF EEN TREURSPEL, IN PROZA OF POËZIJ.

Onder de navolgende voorwaarden:

Art. 1. De ingezonden antwoorden moeten, met eene andere hand dan die des auteurs, duidelijk en leesbaar geschreven zijn.

Art. 2. Zij zullen moeten voorzien zijn van eene spreuk en verzeld van een naambriefje, waarop dezelfde spreuk gesteld is.

Art. 3. De inzending moet franco aan het adres van den ondergeteekende geschieden voor den 1sten september 1850. —

Art. 4. De beoordeeling is opgedragen aan eene kommissie, bestaande uit de heeren: *H. Tollens*, *Czn.*, Mr. *J. van 's Gravenweert*, en Mr. *J van Lennep*, die uit belangstelling in de zaak, deze taak wel op zich wilden nemen.

Art. 5. De prijs voor ieder der bekroonde stukken zal bestaan in TWEE HONDERD gulden en vijftig exemplaren van den afdruk.

Art. 6. Een der beide bekroonde tooneelstukken zal geïllustreerd in de kunstkronijk worden afgedrukt, het andere afzonderlijk worden uitgegeven, voorzien van eene fraaije staalgravure. Van deze laatste uitgave zal een goed getal exemplaren worden opgenomen in de verloting der kunstkronijk.

Art. 7. De bekroonde stukken worden het eigendom van den uitgever der kunstkronijk.

Art. 8. Van een der beide bekroonde tooneelstukken zal hulde worden gedaan aan de directie van den Koninklijken Hollandschen schouwburg te 's Gravenhage, die zich voorloopig bereid verklaard heeft, dat stuk onmiddellijk ten tooneele te brengen. [illegible] wijl ook omtrent de opvoering van het andere stuk [illegible] maatregelen zullen genomen worden, in overleg met den auteur.

Art. 9. De commissie behoudt zich voor, den uitgeloofden prijs niet toe te kennen, indien geen der ingezondene stukken de bekrooning waardig is.

Art. 10. De onbekroonde stukken blijven ter beschikking van de inzenders, die ze naar hunne verkiezing zullen doen terughalen. De naambriefjes der onbekroonde stukken zullen ongeopend worden verbrand.

De ondergeteekende noodigt alle letterkundige genootschappen, mitsgaders alle eigenaren of uitgevers van tijdschriften of dagbladen uit, om door de verbreiding van dit programma het doel te helpen bevorderen, dat hij met de uitschrijving dezer prijsvragen voor oogen heeft.

's Gravenhage, februari 1850 K. FUHRI.

Schilder- en Teekenkundig Genootschap St. Lucas, te 's Hertogenbosch.

Het genootschap voornoemd, heeft nader besloten dat de te houden verloting van kunstvoorwerpen zal strekken, niet alleen ten voordeele der noodlijdenden door den jongsten watersnood in Noord-Brabant, maar ook ten behoeve van die in Gelderland en Limburg.

Waarvan, bij deze, aan de heeren kunstbeoefenaren, ter aanvulling der aan HunEd. gezonden uitnoodiging, wordt kennis gegeven.

's Hertogenbosch, 28 februari 1850.

De directie van voornd. genootschap,

D. NEDERVEEN, *president.*
A. G. SCHULL, J. PEETERS, *commiss.*
F. VAN LEENT, *thesaurier.*
J. F. GOSPELIE, *secretaris.*

Weldadigheid.

Bij de redactie dezer courant is ten behoeve der noodlijdenden door de jongste overstroomingen ontvangen:

Onder de letters J. B. Arnhem.

Voor *Grave en omstreken.*

f 5, 2 mans-, 2 jongens-, 2 kinderhemden en 2 kielen.

Voor *Millingen.*

f 5.

Voor *Malburgen.*

2 rokken, 1 mans-, 1 jongens-, 5 kinderhemden en 1 kiel.

Advertentiën.

Arnhem, 7 *Februarij 1850.*

De Minister van Staat, Gouverneur der Provincie Gelderland,

Gezien eene missive van Zijne Excellentie den Minister van Binnenlandsche Zaken, d. d. 1 dezer, No. 101, 1ste afdeeling, daarbij des Gouverneurs aandacht bepalende op het, in de *Staats-Courant* van dien dag geplaatste Koninklijk besluit van den 29sten Januarij jl., (*Staatsblad* No. 3) met eene bijlage, enz.

Heeft goedgevonden:

1o. Enz.

3o. Te bepalen, dat het voorschreven besluit tot driemalen toe en wel van acht tot acht dagen in de *Arnhemsche Courant* geplaatst zal worden.

De Minister van Staat, Gouverneur voornoemd,
SCHIMMELPENNINCK VAN DER OIJE.

(No. 3.) *BESLUIT van den 29sten Januarij 1850, houdende nadere bepalingen op het voeren van seinlichten op stoomschepen in zee, ter verkenning van den koers bij nacht, tot wijziging en aanvulling van het besluit van den 9den December* 1845 (Staatsblad No. 68).

Wij WILLEM III, Bij de Gratie Gods, Koning der Nederlanden, Prins van Oranje-Nassau, Groot-Hertog van Luxemburg, enz., enz., enz.,

Gezien het gemeenschappelijk rapport van de Departementen:

van Marine, van den 25sten November 1848, la. D, No. 58;

van Binnenlandsche Zaken, van den 7den Februarij 1849. No. 161, 6de afdeeling;

van Buitenlandsche Zaken, van den 10den Februarij 1849, No. 9, en

van Finantiën, van den 15den Februarij 1849, No. 89/117, in- en uitgaande regten, houdende voorstel tot eene wijziging en aanvulling van het Koninklijk besluit van den 9den December 1845 (*Staatsblad* No. 68), met betrekking tot het voeren van seinlichten tot verkenning van den koers der stoomvaartuigen bij nacht op zee, om zulks in overeenstemming te brengen met de verordeningen [illegible] gaande bij de naburige natiën onlangs [illegible] gelegd,

Den Raad van State gehoord (advies van den [illegible] Maart 1849, No. 10);

Op het gemeenschappelijk [illegible] ministers [illegible] van Binnenlandsche Zaken, van den 12den Januarij 1850, La. A, 1ste afdeeling; en

van Marine, van den 16den Januarij 1850, La. D, No. 65;

Hebben besloten en besluiten:

Met instandhouding der bepalingen, vastgesteld bij artt. 2 en 10 van het Koninklijk Besluit van den 9den December 1845 (*Staatsblad* No. 68), omtrent het voeren van seinlichten op stoomvaartuigen, voor zooverre zij varen op de rivieren, stroomen en kanalen van het rijk, wordt alsnu nader bepaald en vastgesteld, dat de stoomvaartuigen, varende op zee, te rekenen van de plaats van in- en uitklaring, in de zeegaten en verder buitengaats in zee, in alle drok bezochte vaarwaters altijd van zons-ondergang tot zons-opgang, zullen moeten voeren:

varende { een helder *wit* licht aan den voortop, een *groen* licht aan stuurboordszijde op het boord, een *rood* licht aan bakboordszijde op het boord;

ten anker: een *gewoon helder licht*.

Het witte licht, dat varende aan den top zal gevoerd worden, zal van zoodanige kracht en helderheid moeten zijn, dat het op ten minste eene Duitsche mijl bij klaren donkeren nacht, zigtbaar zij en de lantaarn zoodanig ingerigt, dat een gelijk onafgebroken licht in alle rigtingen rondsom gezien worde.

De gekleurde lichten op de zijden zullen moeten zigtbaar zijn op ten minste eene halve Duitsche mijl bij klaren donkeren nacht; de lantaarns zoodanig ingerigt, dat een gelijk onverbroken licht over 10 streken van het kompas over de beide zijden van het schip, van regt vooruit tot twee streken achterlijker dan dwars, gezien worde.

Deze gekleurde zijlichten zullen daarenboven rakelings aan de binnenzijde der lantaarn moeten voorzien zijn van een scherm van ten minste eene Nederlandsche el lengte, regt langs-scheeps geplaatst, ten einde volstrekt te beletten dat het licht over den anderen boeg zigtbaar zij.

De lantaarn, die ten anker liggende wordt gebruikt, zal zoodanig moeten worden ingerigt, dat een helder licht rondsom over den geheelen zigteinder gezien worde.

De bij dit besluit gevoegde toelichtende aanwijzing zal altijd bij het besluit uitgereikt moeten worden.

De bepalingen van het Koninklijk besluit van den 9den december 1845 (*Staatsblad* no. 68) blijven overigens van kracht en in verband hiermede van toepassing.

Onze ministers van Binnenlandsche Zaken en van Marine zijn belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

's Gravenhage, den 29sten Januarij 1850.

WILLEM.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
THORBECKE.

De Minister van Marine,
E. LUCAS.

Uitgegeven den *acht en twintigsten* Februarij 1850.

De Staatsraad, Directeur van het Kabinet des Konings,
A. G. A. VAN RAPPARD.

(In het *Staatsblad* is tevens opgenomen eene toelichtende aanwijzing omtrent de toepassing van de bepaalde seinlichten.)

Men is voornemens op Woensdagen den 6den en 20sten Maart 1850, telkens des avonds om 7 uur, in het Logement *het Hof van Holland*, in de Weverstraat te *Arnhem*, in perceelen en massa te veilen en te verkoopen:

1o. Het LOGEMENT DE GOUDEN LEEUW, staande en gelegen in de Oeverstraat binnen *Arnhem*, uitkomende in de Langstraat, bevattende 12 meestal Behangen en Gestukadoorde BOVEN- en BENEDENKAMERS, 2 ZOLDERS, 2 KELDERS, 2 KEUKENS, 2 WEL- en REGENWATERPOMPEN en verdere GEMAKKEN.

2o. Een KOETSHUIS met STALLING voor 12 PAARDEN, met ruime KOORNZOLDER, MESTBAK en WELWATERPOMP, staande tegenover het eerste perceel in de Langstraat.

en 3o. Een HUIS en ERF met twee kleine WONINGEN, daarachter staande in de Walstraat Wijk E. No. 316, 317 en 318, bewoond door *KRIEBEL* en anderen.

Alle voorschreven perceelen kunnen met 1o. Mei 1850 worden aanvaard, en zijn dagelijks, uitgezonderd Zondagen te bezigtigen, terwijl nadere informatiën betrekkelijk de verkoops-voorwaarden, verkrijgbaar zijn ten Kantore van den Notaris *KOLFSCHOTEN*, te *Arnhem*.

Boekverkooping.

Op Maandag den 11den Maart 1850, des namiddags ten 5 ure, zal door den Boekhandelaar [illegible] te *Arnhem*, verkocht worden: Eene verzameling BOEKEN, waaronder belangrijke werken voorkomen.

Voor eene volgende Auctie, kan men steeds BOEKEN, PLAATWERKEN enz. bij den Verkooper [illegible]

Men is voornemens, op Donderdag den 14den dezer, des namiddags te één ure, in de BANK VAN LEENING alhier, te verkoopen.

De VERSTANE PANDEN over de maanden October, November en December 1848.

Dezelve zijn te bezigtigen den dag te voren, des namiddags van 2 tot 5 ure.

Arnhem, den 4den Maart 1850.

---

† † † *MEN VERLANGT* van 1 Julij tot 15 Augustus aanstaande in de onmiddelijke nabijheid van *Arnhem*, geschikte KAMERS voor eene talrijke familie, met gebruik van eenen TUIN voor de Kinderen; met volle KOST en BEDIENING. — Adres, met opgave van prijs, enz. onder Letter A. Z., bij den Boekhandelaar *W. J. KRUIJT*, te *Arnhem*.

---

† † † Met Mei aanstaande *WORDT GEVRAAGD*, in de nabijheid van *Utrecht*, eene bekwame KEUKENMEID, tegen een goed loon. — Adres met *franco brieven*, onder letter *C.*, bij den Boekhandelaar *C. BIELEVELT*, te *Utrecht*.

---

† † † In het Magazijn van *J. BENJAMINS*, is ontvangen een groot Assortiment der nieuwste BOEKEN en SCHALLONGS, voor het voorjaar, tot zeer billijke prijzen.

De Ondergeteekende doet zijne Begunstigers berigten, dat hij wederom ruim is voorzien van HARING, ZOUTENVISCH, ANSJOVIS, CHINAASAPPELEN, CITROENEN, KASTANJES, Gerookt VLEESCH, dito OSSENRIBBEN, TONGEN, HAMMEN, WORST, SAUCIES DE BOLOGNE, HOOFDKAAS, maakt als nog Haagsche HARINGSALADE, terwijl verder bij hem is te bekomen echt FARO en LAMBIEK. — Belovende eene prompte en civiele bediening.

H. H. BREMER.
St-Jansstrart te *Arnhem*.

Dingsdag 5 Maart 1850,
's Avonds 7½ ure,
in het Gebouw MUSIS SACRUM:
PASTORAAL EN NATIONAAL CONCERT DOOR DE

40 FRANSCHE BERGZANGERS.

PRIJZEN DER PLAATSEN.

Familie-billet voor 4 personen . . . . *f* 4.00.
Toegangsbillet » 1 » . . . . . » 1.25.
[illegible] bij het bureau » 1.50.

Men kan zich van Billetjes voorzien bij den UITGEVER dezes, aan het Gebouw Musis Sacrum en bij den Logementhouder WILLEMS, tot 's namiddags 4 ure op den dag des Concerts.

Stoomboot-Vaart
OP
DE MAAS
TUSSCHEN

ROTTERDAM EN VENLO.

Onderneming P. J. BERGER.

ZOMERDIENST.

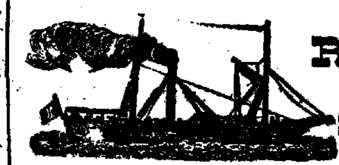
Te beginnen met 4 Maart 1850, zal het vertrek geregeld plaats hebben, als volgt:

Van *Venlo* naar *Rotterdam*, des morgens te 1 ure, elken Maandag, Dingsdag, Donderdag en Vrijdag.

Van *Rotterdam* naar *Venlo*, des morgens 5 minuten na middernacht, elken Dingsdag, Woensdag, Vrijdag en Zaturdag.

De Reizigers kunnen zich, 's avonds vóór het vertrek aan boord begeven.

Behalve de correspondentie per Spoorweg tusschen *Rotterdam* en *Amsterdam*, worden de goederen van en naar *Amsterdam*, aangevoerd of derwaarts verzonden, door Schepen van de Onderneming, dewelke vice versa, den 5den, 10den, 15den, 20sten, 25sten en 30sten van elke maand vertrekken.

RIJN- EN IJSSEL-
STOOMBOOT-MAATSCHAPPIJ.

Dienstregeling voor de maand Maart.

Beginnende met den 15den.

Van *Kampen*: Dingsdags, Donderdags en Zaturdags, des morgens om 6 uur.

Van *Arnhem*: Dingsdags, Donderdags en Zaturdags, des avonds circa 8 uur.

Van *Emmerik*: Zondags, Woensdags en Vrijdags, des morgens om 7 uur.

Van *Keulen*: Maandags, Donderdags en Zaturdags, des avonds om 5 uur.

Van *Dusseldorp*: Zondags, Dingsdags en Vrijdags, des morgens om 7 uur.

Van *Arnhem*: Maandags, Woensdags en Zaturdags, des morgens om 7 uur.

Rijn-Stoomboot-vaart.
KEULSCHE-MAATSCHAPPIJ.

HEROPENING van de dagelijksche Dienst
op den 3den Maart 1850,

Van *Arnhem* direct naar *Keulen*, *Mainz*, *Mannheim*, *Straatsburg* en tusschen gelegene plaatsen.

Nadere inlichtingen zijn te bekomen bij den ondergeteekende te *Arnhem*, de Factorij van den Nederlandschen Rijn-Spoorweg te *Amsterdam*, door geheel het Rijk aan de Kantoren van de Algemeene Expeditie-Maatschappij (*C. VAN DER HORST*) en den Heer *JAN WESTENENK*, Botermarkt bij het Reguliersplein, No. 5436, te *Amsterdam*.

H. BUDDE, G.Jzn.

STOOMVAART
VOOR DEN
NEDER- EN MIDDEN-RIJN.
DUSSELDORPSCHE
MAATSCHAPPIJ.

HEROPENING DER DIENST.

Van *Arnhem* naar *Rotterdam*: des Dingsdags en Vrijdags, des morgens te 9 ure.

Van *Rotterdam* naar *Arnhem*: des Woensdags en Zaturdags, des morgens te 6½ ure.

Van *Arnhem* naar *Dusseldorp*: des Woensdags en Zaturdags, des namiddags te 3½ ure.

In verband met de dagelijksche dienst van *Dusseldorp* naar *Keulen*, de 2maal dagelijksche van *Keulen* naar *Coblenz*, en de dagelijksche van *Coblenz* naar *Mannheim*.

Nadere inlichtingen geven de Agenten.

Arnhem, 25 Februarij 1850.

C. BALCK.
Agent.

*** Door *K. FUHRI*, te *'s Gravenhage*, is alom verzonden, het

NIEUWE PROGRAMMA

VOOR DEN TEGENWOORDIGEN JAARGANG DER KUNSTKRONIJK,

behelzende uitvoerige bijzonderheden aangaande de

PRIJSUITDEELINGEN, TENTOONSTELLING EN VERLOTING DER

KUNSTKRONIJK 1850,

welke wordt uitgegeven onder Redactie van Mr. *J. VAN LENNEP*, *S. J. VAN DEN BERGH* en *E. M. CALISCH*.

Aflevering 3 en 4 is mede verzonden. Het Programma is bij alle boekhandelaren *gratis* te bekomen.

Burgerlijke stand.

NIJMEGEN:

Van 19 tot en met 25 februari.

Gehuwd: Geene.

Bevallen: T. Kamps, geb. Hendriks, D. — G. Weydeveld, geb. Rusink, Z. — W. C. J. G. C. van Ester, geb. Hoffman, Z. — H. de Vos, geb. Lensen, D. — C. Terpoorten, geb. Kluvers, Z. — M. E. de Groot, geb. Ariens, D. — M. C. Schroeder, geb. Winnemuller, Z. — R. Roes, geb. van Trommel, Z. — A. Houterman, geb. de Grood, D. — J. H. A. Gunther, geb. Spriesterbach, Z. — H. Milde, geb. van Geelkerken, D. — M. A. Rangé, geb. Dirker, Z. — A. S. Posthuma, geb. Boeljé, D. — M. Otten, geb. van Brouswijk, Z.

Overleden: G. Stoltenhoff, 56 j. — W. Kropman, 1 j. — H. J. H. van Veerssen, 5 j. — E. Schoenmaker, wed. Frauenfelder, 79 j. — W. A. van den Berg, 2 j. — G. in 't Hout, 22 j.

Waterhoogte te Arnhem.

Den 4 maart 3 El 0 Palm 9 Duim; gew. 0 D. gev. 23 D.

De prijs dezer courant is *f* 5 in de drie maanden. Afzonderlijke nommers 10 cents. Advertentiën van één tot vijf regels *f* 1.00 en voor elken regel daarboven 20 centen, behalve 25 centen zegelregt voor elke plaatsing.

Te Arnhem, bij G. J. THIEME, Boekdrukker.